

Powiat Pułtowski

miejsca, które warto zobaczyć

Unia Europejska

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Powiat Pułtowski - miejsca, które warto zobaczyć

Fotografie: Grzegorz Hubert Gerek

Teksty: Ewa Kowalczyk, Anna Morawska i Grzegorz Hubert Gerek

Redakcja i korekta: Ewa Kowalczyk

Copyright © Wydawnictwo ALEKSANDER, Pułtusk 2018

Wszelkie prawa zastrzeżone. Żadna część tej publikacji nie może być powielana ani rozpowszechniana za pomocą urządzeń elektronicznych, mechanicznych, kopiujących, nagrywających i innych, bez pisemnej zgody posiadacza praw autorskich.

ISBN 978-83-64273-76-6

Wydawca:
AGA PRESS agencja wydawniczo - reklamowa

WYDAWNICTWO
Aleksander

06-100 Pułtusk, ul. Kotlarska 8
tel. 500 098 228
biuro@wydawnictwoaleksander.pl
www.wydawnictwoaleksander.pl

Powiat Pułtowski

miejsca, które warto zobaczyć

Powiat Pułtuski

Mazowsze

z kurpiowską nutką

Szanowni Państwo

Ziemia powiatu pułtuskiego jest niezwykle malownicza i różnorodna. Jej bogata historia i wyjątkowa kultura od lat urzeka zarówno samych mieszkańców, jak i turystów. Znaleźć tu można nie tylko wspaniałe zabytkowe obiekty, które opowiadają historię, lecz także doskonałe miejsce na odpoczynek dla osób szukających wytchnienia od codziennych zmagañ i kochających bliskość natury.

Znajdujący się na jej terenie kompleks leśny Puszczy Białej zachęca do spacerów, a żywa do dziś kultura kurpiowska magnetyzuje swoimi kolorami, strojami i potrawami.

W niniejszym albumie znajdą Państwo informację o tym, co warto zobaczyć odwiedzając tejsze rejony. Mam nadzieję, że jego lektura zainteresuje historią powiatu pułtuskiego, a przedstawiona na zdjęciach piękna przyroda zachęci do podróżowania i korzystania z atrakcji turystycznych oferowanych przez mieszkańców.

Chciałbym, aby spędzony tu czas mile zapisał się w pamięci i zachęcił Państwa do ponownego odwiedzenia ziemi powiatu pułtuskiego. Mam nadzieję również, że ten album będzie nie tylko przewodnikiem po naszych urokliwych zakątkach, lecz także swojego rodzaju skarbnicą wspaniałych wspomnień.

Starosta Pułtuski

Jan Zalewski

Bazylika kolegiacka

Bazylika kolegiacka pw. Zwiastowania Najświętszej Maryi Pannie w Pułtusku jest w diecezji płockiej drugą świątynią w hierarchii po Katedrze Płockiej. Została ufundowana przez biskupa płockiego Pawła Giżyckiego w 1449 r. Wnętrze kolegiaty, z imponującym, renesansowym, słynnym „Sklepieniem Pułtuskim”, przyciąga rocznie tysiące turystów. Polichromie zostały odkryte podczas prac remontowych w 1994 r. Do najstarszych zabytków złotnictwa znajdujących się w kolegiacie można zaliczyć: monstrancję wieżyczkową i relikwiarz Krzyża Świętego, prawdopodobnie z 1450 r., kielichy gotyckie, z których najstarszy datowany jest na lata 1470 – 1480.

Dzwonnica

Przy pułtuskiej kolegiacie znajduje się zabytkowa, klasycystyczna, czterokondygnacyjna dzwonnica, wzniesiona w 1507 r., następnie odbudowana w latach 1786 – 1787. Została częściowo zburzona w wyniku działań wojennych w roku 1944, odremontowana po II wojnie światowej, w latach 1951 – 1962.

Wieża ratuszowa

Gotycko – renesansowa wieża ratuszowa pochodzi z XV wieku. Od 1405 r., przez wiele lat, spełniała funkcje sądowniczo – penitencjarne oraz obronne. Obecnie jest siedzibą Muzeum Regionalnego w Pułtusku.

Zamek w Pułtusku

Dawna siedziba biskupów płockich, właścicieli miasta. Obecnie Dom Polonii, centrum konferencyjno – hotelarskie, odwiedzane jest przez Polonię z całego świata. Budynek zamku pochodzi z XVI wieku. Był wielokrotnie przebudowywany. Zamek usytuowany jest na wzgórzu, nad brzegiem Narwi. Na wzgórzu prowadzi brukowany trakt przez most zbudowany w XVII w., wiodący do głównej bramy zamku, strzeżonej przez dwie baszty.

Wenecja Mazowska

Nie bez powodów Pułtusk nazywany jest Wenecją Mazowsza. Stara część miasta położona jest bowiem na wyspie, otoczonej odnogami Narwi. To od niej przez lata zależał rozwój gospodarczy miasta, to Narew kilkakrotnie je niszczyła, zatapiając swoimi wodami. W XIV wieku, po zniszczeniu najstarszej części miasta przez najazdy litewskie, założono nowe miasto na wyspie, otoczonej dwiema odnogami Narwi.

Najdłuższy rynek Europy

To właśnie Pułtusk może pochwalić się zabytkowym, najdłuższym rynkiem w Europie liczącym 380 metrów. Jego oś wyznacza gotycko – renesansowa wieża ratuszowa.

Magdalenka

Fundatorem murowanej kaplicy św. Marii Magdaleny był bp Andrzej Krzycki. Została konsekrowana w 1538 r. przez bpa Pawła Gamrata. Kaplica remontowana była w 1626 r., ponownie w latach 1737 – 1739, całkowicie zniszczona została w 1944 r. Zrekonstruowana w latach 1946 – 1951. Pierwotnie pełniła rolę kościoła parafialnego dla miasta i okolicy, aż do chwili zbudowania kolegiaty.

Ławeczka Krzysztofa Klenczona

Poświęcona pamięci wybitnego, polskiego muzyka, urodzonego w Pułtusku – Krzysztofa Klenczona – wokalisty „Czerwonych Gitar”. Została postawiona w czerwcu 2017 r. z okazji kolejnej edycji Festiwalu im. Krzysztofa Klenczona. Autorem projektu ławeczki jest Aleksander Mazij. Fundatorem ławeczki jest samorząd gminy Pułtusk.

Pułtуска fontanna

Zlokalizowana na południowym krańcu najdłuższego rynku w Europie, pułtуска fontanna, zachęca do spacerów przy tryskających sнопach wody, szczególnie podczas letnich upalnych dni. Po zmroku rynek w Pułtusku rozświetlony jest przez kolorowe wiązki wody, tryskające w starannie zaprogramowanych sekwencjach, tworząc niezwykle widowisko.

Biblioteka Lelewela

Siedziba Pułtuskiej Biblioteki Publicznej im. Joachima Lelewela w Pułtusku to zabytkowy, barokowo – klasycystyczny budynek przy ul. Słowackiego. Został zbudowany prawdopodobnie w XVIII w. W drugiej połowie XIX wieku stał się własnością Marii z Sanguszków Potockiej – właścicielki tzw. dóbr kleszewskich. W okresie międzywojennym dom był własnością rodziny Moszczyńskich. Po wojnie, prawie doszczętnie wypalony budynek, właściciel przekazał miastu. W latach 1949 – 1951 obiekt odbudowano. W 1977 r. na frontowej ścianie budynku umieszczono rzeźbę z brązu, przedstawiając popiersie Joachima Lelewela – patrona biblioteki.

Pomnik żydowski

Zlokalizowany na placu Józefa Piłsudskiego, u zbiegu ulicy Kotlarskiej z Aleją Polonii. Jest to pomnik poświęcony pamięci ludności żydowskiej, ofiar holokaustu ziemi pułtuskiej, odsłonięty 21 czerwca 2004 r.

Dawny amfiteatr

Pozostałości amfiteatru, które znajdują się na terenie obecnego miejskiego parku, pomiędzy ul. 3 Maja, ul. Baltazara i ul. Benedyktyńską, nieopodal pułtuskiego kanałku.

Pomnik zlokalizowany jest w parku, nad pułtuskim kanałkiem, nieopodal ul. Świętojańskiej, tuż za Domem Rzemiosła.

Został postawiony ku czci poety, prozaika i piewcy Wiktora Gomulickiego, autora powieści dla młodzieży „Wspomnienia niebieskiego mundurka”.

Pomnik Wiktora Gomulickiego

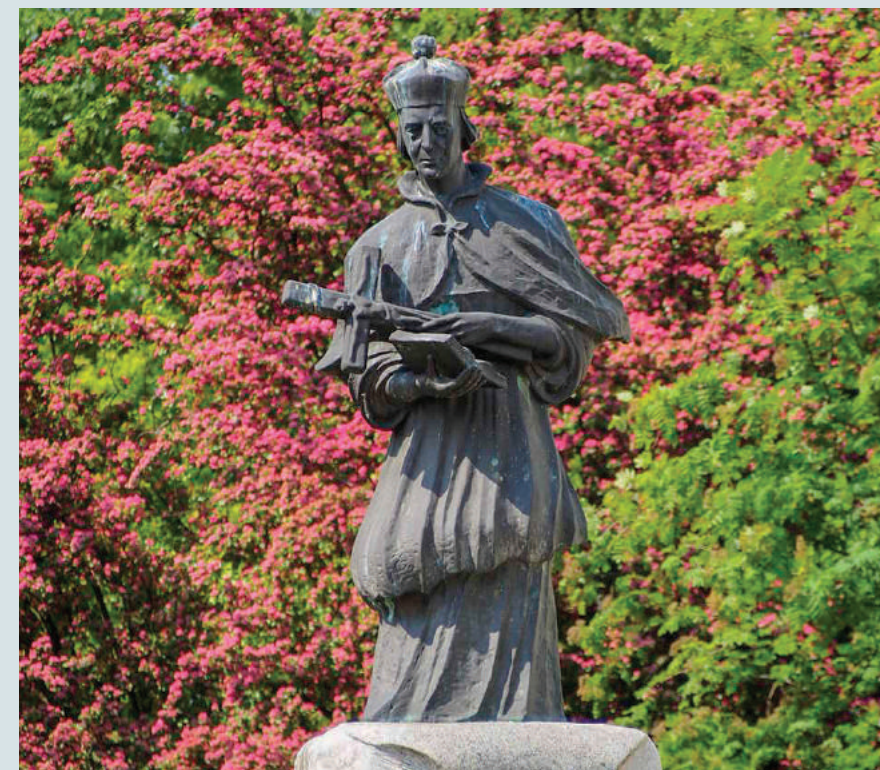

Kamienica w Rynku

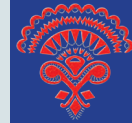

W kamienicy przy pułtuskim rynku, w grudniu 1806 r., zatrzymał się Napoleon Bonaparte. Mieszkał tam kilka dni, po bitwie stoczonej z Rosjanami, 26 grudnia 1806 r. Wydarzenie to zostało upamiętnione na jednej z kaplic w kościele Inwalidów w Paryżu, a nazwa miasta Pułtusk została umieszczona na paryskim Łuku Triumfalnym.

Nepomucen

Przy jednej z głównych ulic starej części miasta, w pobliżu mostku Świętojańskiego, pomiędzy kanałkiem a budynkiem Domu Rzemiosła, usytuowany jest pomnik Świętego Jana Nepomucena. Pierwotnie figura stała po drugiej stronie kanału, bliżej mostu i przy skraju wybrukowanej wówczas ulicy Świętojańskiej. Pomnik został zniszczony przez Niemców podczas II wojny światowej, przywrócony miastu jako wotum mieszkańców Ziemi Pułtuskiej, w roku jubileuszowym, 24 września 2000 r.

Kościół św. Józefa

Świątynia wczesnobarokowa, wybudowana w pierwszej połowie XVII wieku. Została ufundowana przez Wojciecha Wesela i ks. Szymona Gawłowskiego w 1648 r. Obecne wyposażenie z ciemnego dębu pochodzi z lat 1714 – 1777. Pod kościołem i kaplicą znajdują się niedostępne krypty. Siedziba parafii św. Józefa.

Kościół św. Krzyża

Świątynia późnogotycka, z elementami barokowo – klasycystycznymi, ufundowana przez bpa Andrzeja Krzyckiego i bpa Mikołaja Brolińskiego, w latach 1531 – 1539. Obecnie kościół jest siedzibą parafii św. Stanisława Kostki.

Kościół św. św. Piotra i Pawła

Pojezuicka i pobenedyktyńska świątynia pochodzi z XVI wieku. Przez wielu pułtuszczan nazywana „kościółem szkolnym”, z uwagi na fakt, iż przez wiele lat dbało o nią kolegium jezuitów, a następnie duszpasterstwo młodzieży. Kościół od 2011 r. jest siedzibą parafii św. Jana Pawła II.

Kościół ewangelicki

Dawny Kościół Najświętszej Maryi Panny, pochodzący z XVI wieku. Obecnie siedziba pułtuskiego oddziału Archiwum Państwowego w Warszawie.

Kościół w Kacicach

Murowany kościół w Kacicach zbudowany został w latach 1698 – 1699, w miejscu, w którym kiedyś stała drewniana kaplica z 1606 r. Jest to kościół filialny parafii św. Józefa w Pułtusk, pierwszy w Polsce, który otrzymał wezwanie św. Stanisława Kostki.

Żołnierskie groby

Pułtuski I cmentarz to miejsce, gdzie spoczywają między innymi żołnierze walczący w obronie wolnej Polski. Na cmentarzu przy ul. Kościuszki znajdują się m.in. kwatery żołnierzy z okresu II wojny światowej, mogiła poświęcona żołnierzom poległym w obronie ojczyzny w wojnie polsko – bolszewickiej, pomnik poświęcony pamięci Żołnierzy Polski Podziemnej obwodu pułtuskiego, zamordowanych przez stalinowców w latach 1945 – 1956, mogiła żołnierzy Armii Krajowej.

Pomnik Żołnierzy Września

Pomnik poświęcony pamięci żołnierzy, którzy pod dowództwem majora Kazimierza Mazura zatrzymali we wrześniu 1939 r. nacierające na Pułtusk oddziały hitlerowskie. Bohaterska obrona trwała niemal dwa dni i zakończyła się odwrotem w kierunku Wyszki.

Pomnik Męczeństwa

Pomnik „Walki i Męczeństwa”, poświęcony pamięci żołnierzy Armii Krajowej, zamordowanych przez hitlerowców w 1942 r. Usytuowany jest przed dworcem PKS, przy ul. Daszyńskiego. Przy pomniku znajduje się tablica poświęcona uczestnikom walk z hitlerowcami.

Czapliniec w PawłóWKu

Czaple siwe są dosyć popularne nad Narwią, gdyż mają one w PawłóWKu swoją kolonię. Upodobały sobie kępę olszyn rosnącą niedaleko rzeki i na początku lat 80 - tych przeniosły się tu z sosnowego boru, gdzie wcześniej miały kolonię.

Stara Narew pod Pułtuskim

Narew, zbliżając się do Pułtuska, płynie wśród malowniczych łąk. Niewielka odnoga rzeki płynie bardziej na wschód, tworząc dużą wyspę zwaną w Pułtusku „Księżą wyspą”. Kiedyś być może należała ona do biskupów płockich i stąd nazwa. Odnoga Narwi tworząca wyspę zwana jest „Starą Narwią”. Jest ona niezwykle malownicza i wręcz stworzona do przejażdżki kajakami czy gondolą. Spotkać tu można kaczki, łabędzie, czaple i bobry.

Ścieżka edukacyjna „Mój Las”

Zlokalizowana jest na terenie leśnictwa Popławy, ok. 3 km od Pułtuska. Na ponad 5 kilometrach pokazuje przyrodę Puszczy Białej, a każdy z przystanków dostarcza ciekawych informacji. Tablice edukacyjne informują o tym, co ciekawego można znaleźć na szlaku.

Kapliczka w Ponikwi

Jadąc Szlakiem Narwiańskim, z Pułtuska w stronę Ponikwi, tuż za lasem wjeżdżamy w otwartą przestrzeń. Tam, po lewej stronie ujrzymy piękną kapliczkę w otoczeniu sosen. Bez wątpienia jest ona ozdobą tego szlaku, prowadzącego przez malownicze tereny Puszczy Białej.

Malownicze ruiny dworku w Klukowie

Dworek został wzniesiony w 1912 roku dla Stanisława Waśniewskiego i pozostawał jego własnością do roku 1939. Po wywłaszczeniu budynek był siedzibą szkoły, a jego część przeznaczono na mieszkania. W 1992 roku spłonął i nigdy nie został odbudowany.

Jest to jedna z dwóch najstarszych kapliczek w gminie Świercze, datowana na 1772 rok. Stoi na prywatnej posesji za kościołem. Drugą – bliźniaczą, ale odrestaurowaną, można zobaczyć przy ośrodku zdrowia.

Kapliczki w Strzegocinie

Kościół w Strzegocinie

Dwór w Strzegocinie

Zbudowany został w latach 1877–1878, w stylu klasycystycznym, dla rodziny Wołowiczów. Budynek otoczony jest parkiem z początku XX w. Obecnie jest w posiadaniu prywatnych właścicieli, którzy odrestaurowali dworek.

Kościół późnobarokowy z 1772 roku, zbudowany na planie nieregularnego prostokąta. Wewnątrz sklepienie krzyżowe i ściany pokryte malowidłami prymitywnymi o charakterze rokokowym, z łacińskimi sentencjami. Uwagę zwraca złocona, rokokowa ambona. Do południowej elewacji kościoła przylega budynek dawnego klasztoru pobernardyńskiego.

Kościół w Gąsiorowie

Wzniesiony w 1792 roku, w miejscu zrujnowanego, również drewnianego kościoła. Orientowany budynek o konstrukcji zrębowej, z dachem krytym gontem, jest zwieńczony ośmiokątną, blaszaną wieżyczką. W środku trzy barokowe ołtarze, główny z wizerunkiem bpa św. Mikołaja. Nawy, tuż przed ołtarzem, rozdziela belka tęczowa. Na terenie kościoła, otoczonego kamiennym murem i płotem, znajduje się drewniana dzwonnica i nagrobki.

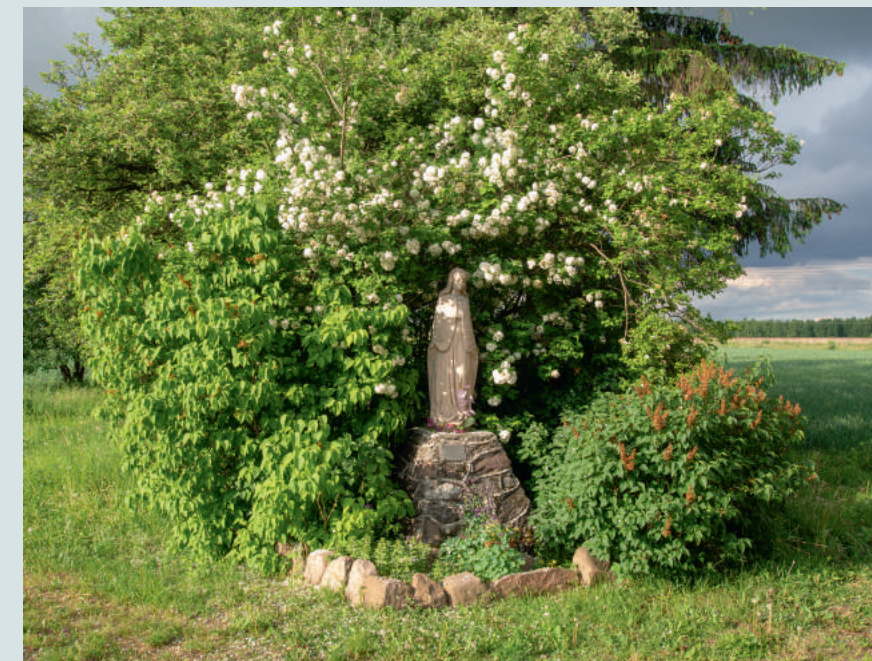
Pałac w Kowalewicach

Wzniesiony w 1912 roku, w stylu klasycystycznym, dla rodziny Dąbrowskich, którzy byli jego właścicielami do roku 1939. Po wojnie, przez 50 lat, mieściła się tu szkoła podstawowa. Od roku 2000 jest własnością rodziny Krasińskich i obecnie pełni funkcję hotelarsko - rekreacyjną. Wokół budynku rozpościera się zabytkowy park z cennym drzewostanem.

Kapliczka w Bylicach

Figurka Matki Bożej postawiona na kamiennym cokole, ufundowana, jak głosi tabliczka, w 1946 roku przez Jana Nieśłuchowskiego, „w intencji dziękczynnej za powrót z obozu koncentracyjnego”.

Wiatrak w Wyrzykach

Przedwojenny, widoczny z drogi drewniany wiatrak, stoi na terenie prywatnej posesji. Obecnie nie pełni swojej funkcji.

Pomnik w Kacperowie

Upamiętnia Polaków zamordowanych przez Niemców 4 listopada 1944 roku. Postawiony przez mieszkańców Kacperowa w 1978 roku na skraju lasu.

Pomnik w Prusinowicach

Pomnik, a w zasadzie zbiorowa mogiła osiemnastu żołnierzy, poległych w starciu z bolszewikami 17 sierpnia 1920 roku.

Kościół w Przewodowie

Świątynia jest siedzibą parafii św. Rocha w Przewodowie Poduchownym. Murowany kościół pw. św. Anny wybudowany został w II połowie XIX wieku.

Kościół w Gzach

To siedziba parafii św. Walentego w Gzach. Obecny, murowany kościół został wybudowany z datków parafian, przez ks. Wiktoryna Bogackiego, w 1872 r., na miejscu drewnianego kościoła. Świątynię pw. Wniebowzięcia NMP konsekrował 21 października 1873 r. bp Aleksander Kazimierz Gintowt Dziewałtowski.

Kościół w Szyszkach

Obecny, murowany kościół w Szyszkach został wybudowany w latach 1887 – 1899. W ciągu kolejnych 10 lat świątynię wyposażono, w pobliżu wybudowano plebanię oraz budynki gospodarcze. Uroczystej konsekracji w 1909 roku dokonał ordynariusz płocki ksiądz arcybiskup Antoni Julian Nowowiejski. Świątynia otrzymała wezwanie Przemienienia Pańskiego. Jest siedzibą parafii św. Bartłomieja Apostoła.

Pomnik w Gzach

Przy Urzędzie Gminy w Gzach znajduje się pomnik poświęcony pamięci ofiar II wojny światowej. Powstał on w 1974 roku, dzięki Związkowi Bojowników o Wolność i Demokrację (ZBoWiD). Na pomnik składa się płyta cementowa oraz obelisk z kamienia.

Kościół w Sokołowie Włościańskim

Początki sokołowskiej świątyni sięgają XVII wieku. W 1657 r. wojewoda malborski Franciszek Jan Baliński wznosił w Sokołowie drewnianą kaplicę poświęconą Matce Bożej. Jest to niewątpliwie jeden z najpiękniejszych kościołów Mazowsza. W barokowym ołtarzu głównym drewnianej świątyni znajduje się obraz Matki Boskiej Częstochowskiej z końca XVII wieku. Kościół w Sokołowie Włościańskim jest siedzibą parafii Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny.

Powstańcza mogiła koło Sokołowa

Powiat pułtusk był świadkiem wielu krwawych bitew i potyczek powstania styczniowego. Jedną z nich miała miejsce na terenie gminy Obryte, pod Sokołowem Włościańskim i Cyganami, 14 lipca 1863 r. Polegli w bitwie żołnierze spoczywają w zbiorowej mogile, w niewielkim lesie, nieopodal parafialnego, sokołowskiego kościołka. Pomnik pochodzi z 1933 r.

Kościół w Zambskach

Świątynia jest siedzibą parafii św. Wojciecha w Zambskach Kościelnych. Obecny murowany, neoklasycystyczny kościół wzniesiony został w latach 1891 – 1900 według projektu Feliksa Nowickiego. Kamień węgielny pod jego budowę wmurowano podczas uroczystej Mszy Świętej, w odpust na świętego Wojciecha, 23 kwietnia 1891 roku, a konsekracji dokonał 9 maja 1909 r. biskup Antoni Julian Nowowiejski.

Żołnierskie mogiły w Zambskach

Zbiorowa mogiła wileńskich żołnierzy 5 Pułku Piechoty Legionów Józefa Piłsudskiego znajduje się na cmentarzu parafialnym, tuż za kościołem w Zambskach. Jest to miejsce, które przypomina okolicznym mieszkańcom o krwawej obronie przepraw na Narwi we wrześniu 1939 r. Co roku mieszkańcy gminy Obryte oddają hołd „Zuchowatym”, biorąc udział w uroczystej Mszy Świętej oraz pikniku militarnym.

Kościół w Sadykrzu

Pierwszy, drewniany kościół w Sadykrzu wzniesiony został w 1812 r. Został zniszczony w pożarze nocą z 26 na 27 września 2003 r., odbudowany staraniem parafian i mieszkańców gminy Obryte 25 maja 2008 r. Sadykiński kościół jest kościołem filialnym parafii św. Jana Chrzciciela w Obrytem. Msze święte odprawiane są tam tylko w niedzielę. Patronem kościoła jest św. Roch.

Kościół w Obrytem

Obecny, murowany kościół w Obrytem wzniesiony został w latach 1851 – 1853, konsekrowany w 1885 r. Uległ zniszczeniu na skutek pożaru w 1915 r. Odbudował go i powiększył w latach 1924 – 1928 ks. Aleksander Zalewski, według projektu architekta Stefana Szyllera. W 1929 r. konsekrował go bp Leon Wetmański. Jest to kościół neogotycki, zbudowany na wysokim kamiennym tarasie, siedziba parafii św. Jana Chrzciciela w Obrytem.

Kapliczka w Sadykrzu

Mogiła w Sadykrzu

Przy kościółku w Sadykrzu znajduje się mogiła dwóch żołnierzy poległych w 1920 roku.

Wpisana do rejestru zabytków kapliczka na obumarłej sośnie stoi na skraju lasu obok drogi z Sadykrza do Dąbrowy.

Sosna koło Zambsk

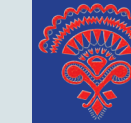
W środku pól, między Zambskami Kościelnymi a Puszcą Białą (w kierunku Tocznieli), rośnie wyjątkowa sosna. Ekspresyjnie poczochrana jesiennymi wiatrami, samotna, wpatrzona w skiby, kłosa czy rżyska, dzielnie pozuje do uroczych pejzaży.

Tajemnicze Pulwy

Pulwy, kiedyś jezioro, potem teren bagienny, to obecnie ogromne, miejscami zarastające krzakami, łąki, rozległe torfowiska i bagna. Nazwa tego miejsca pochodzi od słowa „bagna”, które w gwarze kurpiowskiej oznacza „pulwy”, czyli tereny stale zalewane wodą. Niegdyś Pulwy stanowiły koryto Narwi, która z biegiem czasu odsunęła się o kilkanaście kilometrów na północ. Choć Pulwy w większości położone są na terenie gminy Rząśnik i Długosiodło, to niewielki ich fragment leży w gminie Obryte w powiecie pułtuskim.

Rezerwat „Bartnia”

Rezerwat powstał w 1979 roku, w celu ochrony kolonii czapli siwej, zlokalizowanej na wiekowych sosnach. Czaple wkrótce przeniosły się na pobliską kępę olszyn, ale rezerwat pozostał i chroni wspaniały fragment naturalnego, sosnowego boru.

Rezerwat „Popławy”

Rezerwat powstał w 1977 r. Jego powierzchnia wynosi 6,25 ha. Położony jest na zachodnim skraju Puszczy Białej, na terenie gminy Obryte. Ochroną obejmuje fragment 170 – letniego drzewostanu sosnowego, zachowanego w niezmienionym stanie, z samoistnie odnawiającą się sosną, z bogatym runem leśnym.

Puszcza Biała

Wschodnią część powiatu pułtuskiego porastają lasy Puszczy Białej, zwanej nie bez powodu dawniej biskupią. Od XIII wieku należała ona bowiem do biskupów płockich, którzy rezydowali w swoim zamku w Pułtusku. Cały jej obszar mieści się pomiędzy dwiema rzekami – Narwią i Bugiem.

W drzewostanie puszczy dominuje sosna, ale spotyka się także drzewostany dębowo-grabowe, jesionowo-olszowe i olszowe. Znaczna część puszczy chroniona jest w ramach programu Natura 2000. Dzięki ochronie zasobów puszczy na jej terenie gniazduje 150 gatunków ptaków, w tym 30 chronionych. Można tu także zobaczyć między innymi żurawie, czarne bociany czy czaple siwe. Ze ssaków występują tutaj jelenie, dziki, sarny i łosie, spotkać też można wilki. Największe skarby puszczy chronione są w rezerwach. Warto podkreślić, że wszystkie puszczańskie rezerваты znajdują się na terenie powiatu pułtuskiego!

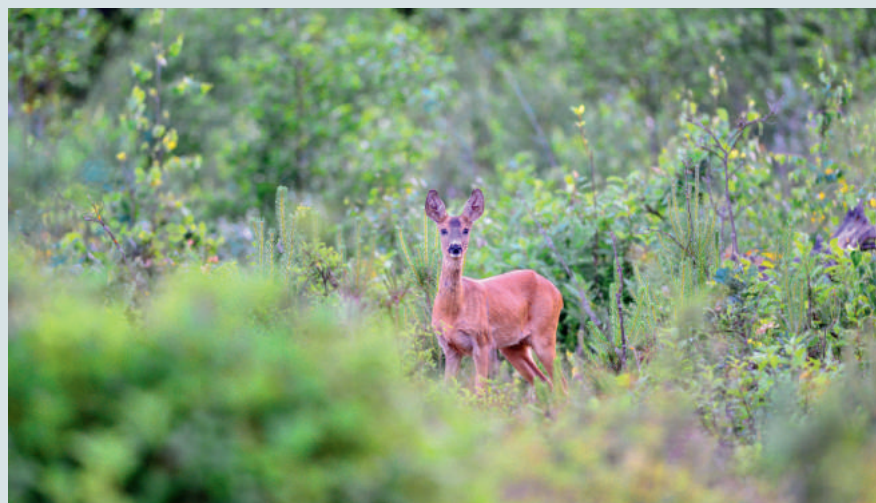
Puszczańskie lasy i śródleśne wioski to wspaniały teren do refleksji i odpoczynku dla zmęczonych współczesnym pędem życia ludzi, to idealne miejsce

na wypoczynek. Bogata kultura kurpiowska, która do dzisiaj jest żywa na terenie Puszczy Białej, zachęca do odwiedzania tych rejonów i magnetyzuje swoim wyjątkowym charakterem. Tradycyjne przysmaki w parze z uroczymi i niepowtarzalnymi elementami dekoracji wnętrz, zachowanymi przez lata wyjątkowymi przedmiotami użytku codziennego, sprawiają wrażenie, że czas w tym miejscu płynie zdecydowanie wolniej.

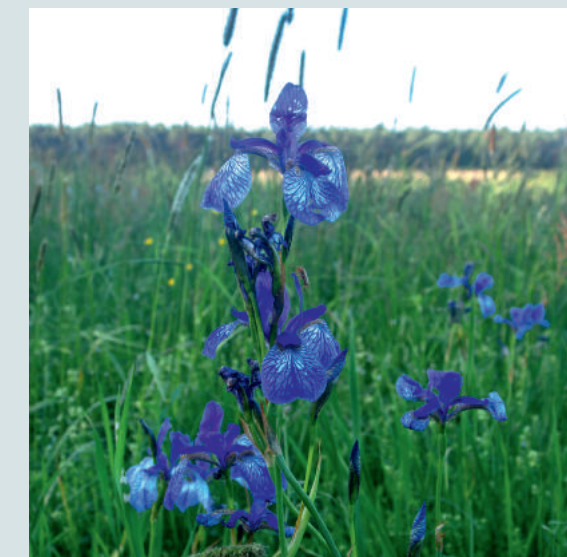
Zwierzęta Puszczy Białej

Puszcza Biała to bogactwo zwierząt. Spotkać tu można nie tylko sarnę, łosia czy dziką, ale także jelenie szlachetne, lisy, borsuki, a nawet... wilki.

Rośliny Puszczy Białej

Świat puszczańskich roślin to nie tylko powszechne sosny, dęby, brzozy, liczne trawy i krzewy, ale także niezwykle rzadkie dzwonki czy kosańce syberyjskie.

Puszcza Biała - raj dla grzybiarzy

Puszczańskie lasy pełne są jesienią dorodnych borowików, podgrzybków czy koźlarzy. Każdy miłośnik grzybobrania nasyci się swoją pasją, a później - jesienią czy zimą - zajadając marynowane grzybki, wspominał będzie epickie wyprawy do serca puszczy.

Narew - rzeka pełna ryb

Pływa w Narwi wiele potężnych sumów, walecznych szczupaków oraz majestatycznych sandaczy. Wiele tu też płoci, leszczy, okoni czy rybnej drobnicy. Letnie świty na zamglonej rzece to kwintesencja wędkarstwa - w zgodzie z naturą, w ciszy, w oczekiwaniu na taaaką rybę!

Kościół w Zatorach

Kościół w Zatorach wybudowano w latach 20-tych XX wieku, na fundamencie poprzedniego kościoła, zniszczonego w trakcie walk rosyjsko - niemieckich w 1914 roku.

Pałac w Zatorach

Zespół pałacowy w Zatorach to monumentalny obiekt, powstały na przestrzeni niemal dwóch wieków. Powstały w połowie XVIII wieku dwór został rozbudowany wiek później, a jego dzisiejszy wygląd zawdzięcza gruntownej renowacji w latach międzywojennych.

Cmentarz wojenny w Zatorach

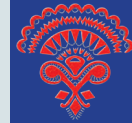
Latem 1915 roku przez teren powiatu pułtuskiego przetoczył się front wojny niemiecko - rosyjskiej. Po zażartych walkach pozostały tylko groby i cmentarze. Jednym z większych jest cmentarz wojenny koło Zator.

Rezerwat Wielgolas

Rezerwat powstał w 1981 roku i od tego czasu chroni jeden z piękniejszych fragmentów Puszczy Białej. Rosnące tu sosny mają grubo ponad sto lat.

Rezerwat „Stawinoga”

Raj dla miłośników ptaków - rezerwat Stawinoga. Swym zasięgiem obejmuje stawy położone między Stawinogą a Holendrami oraz fragment przyległego lasu. Bytuje tu tysiące ptaków, w tym tak rzadkie, jak łąbędzie krzykliwe, perkozy, bieliki czy bataliony.

Kościół w Pniewie

Kościół pw. św. św. Apostołów Piotra i Pawła w Pniewie należy do jednych z największych kościołów diecezji płockiej. Zbudowany w stylu neogotyckim, góruje nad całą okolicą. Wybudowany w latach 1912 – 1928. Konsekracji świątyni dokonał biskup płocki Leon Wetmański 26 sierpnia 1929 r.

Pomnik w Pniewie

Upamiętnia poległych w walce o wolność Polski z hitlerowskim okupantem i pomordowanych w obozach koncentracyjnych, członków ruchu oporu AK z Pniewa i okolic. Został wzniesiony w 1985 roku na placu przed kościołem pw. św. św. Apostołów Piotra i Pawła w Pniewie.

Kuźnia Kurpiowska

Kuźnia Kurpiowska jest miejscem spotkań ludzi działających na rzecz dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu, kultywujących tradycje Puszczy Białej. Kuźnię opiekuje się Stowarzyszenie „Puszcza Biała – Moja Mała Ojczyzna”, które realizuje swoje cele poprzez prowadzenie działalności wystawienniczej, warsztatowej, szkoleniowej i wydawniczej.

Wiatrak w Topolnicy

Wieś Topolnica i pobliskie Lemany położone są nad doliną Prutu. Ekspozycja taka sprawiła, że były to idealne miejsca na pobudowanie wiatraków. Przed II wojną światową było tu ich kilka - zachowały się dwa: przedstawiony na zdjęciu w Topolnicy oraz drugi w Lemanach.

Kapliczka w Ciskach

Kapliczkę wybudowano na przełomie XIX i XX wieku. Obecny kształt nadano jej po przebudowie w 1955 roku. Kapliczka została odnowiona w 2015 r. dzięki środkom finansowym pochodzącym z funduszu sołeckiego oraz ofiarom od mieszkańców.

Nepomucen z Pniewa

Kapliczka ufundowana przez Kazimierza Witkowskiego w 1939 roku stoi niedaleko Prutu w Pniewie. Święty Nepomucen chroni okolicznych mieszkańców przed żywiołem wody.

Ujście Śliwki, czyli Prutu

Przez teren gminy Zatory płynie malownicza struga Prut, zwana kiedyś Śliwką. W okolicach wsi Kruczyborek Prut wpada do Narwi, tworząc ciekawe rozlewiska z kilkoma korytami. Mnóstwo tu wodnego ptactwa, a spotkać można także żółwia błotnego.

Dwór w Gładczynie

Został wybudowany w latach 1897 – 1900 przez właściciela majątku Wiktora Aleksandra Modzelewskiego. Powstał w miejscu wcześniejszego, osiemnastowiecznego, drewnianego dworu. Autorem projektu był Bronisław Massalski. Wokół dworu znajdują się resztki parku krajobrazowego, zaprojektowanego przez Stefana Celichowskiego. Całe założenie dworskie wpisane jest do rejestru zabytków.

Kapliczka w Mystkówcu

Wyjątkowej urody kapliczka z 1867 roku stoi przy drodze w Mystkówcu - Kalinówce. Ceglany cokół wieńczy figura Matki Bożej Królowej Świata z koroną na głowie. Na kapliczce napis: *Pod Twoją obronę uciekamy się Święta Boża Rodzicielko 1867r. F.L.G.*

Kapliczka w Mystkówcu Kalinówce

Kurpiowskie chaty

O tym, że część terenu powiatu pułtuskiego, głównie gmina Obryte, to Kurpie Białe, świadczą m.in. piękne, ludowe chaty kurpiowskie. Przybyli niegdyś z Puszczy Zielonej Kurpie przenieśli ze sobą wzorce kulturowe. W Puszczy Białej wyrosły charakterystyczne drewniane chaty kurpiowskie z bogato zdobionymi gankami, nadokiennikami i śparogami, wieńczącymi szczyty dachów.

Zabytkowa, jedna z najstarszych na terenie powiatu pułtuskiego - pochodząca z 1867 roku, kapliczka w Mystkówcu - Kalinówce.

Kościół w Winnicy

Murowany, gotycki kościół pod wezwaniem Świętej Trójcy, wzniesiony został w latach 1484-1509, wraz z wieżą dzwonnicy i ogrodzeniem. Dachy kościoła są dwuspadowe i pulpitowe, kryte dachówką falistą. Od frontu przylega charakterystyczna czworoboczna wieża. Otwory okienne w nawach i zakrystii zamknięte łukiem koszowym, a w prezbiterium ostrołukowo.

Miejsce pamięci koło Domosławia

Pamiątkowy głaz upamiętniający miejsce śmiertelnego postrzału ppor. Zdzisława Straszewicza – żołnierza 10 Pułku Artylerii Polowej Legionów Polskich, bohatera wojny 1920. Co roku 12 sierpnia, pośrodku niewielkiego lasu, przy kamieniu ogrodzonym drewnianym płotkiem, gromadzą się delegacje, aby uczcić jego pamięć.

Kościół w Błędostowie

Kościół pod wezwaniem Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Błędostowie jest siedzibą parafii Smogorzewo, która powstała przed rokiem 1436. Obecny kościół pochodzi z XIX w.

Kapliczka w Winnicy

Zlokalizowana przy drodze w kierunku Pułtusk kapliczka w Winnicy została postawiona ponad 100 lat temu. Jest miejscem kultu okolicznych mieszkańców.

Urząd gminy w Pokrzywnicy

Siedziba gminy Pokrzywnica mieści się w stylowym, dużym obiekcie pobudowanym w latach 50 – tych XX wieku. Nie jest on za-
bytkiem, ale jego twórcy doskonale wykonali swoje zadanie –
wzorowany na architekturze pałacowej, z pięknymi kolumnami
i zadbanym terenem wokół jest niewątpliwie piękną wizytówką
całej gminy Pokrzywnica.

Kościół w Pokrzywnicy

Pierwszy, drewniany kościół w Pokrzywnicy istniał do końca XVII
w. Kolejny wybudowano ok. 1690 r. W 1852 r. z uwagi na znaczne
niszczenia część kościoła została rozebrana. Nowy, murowany
budynek wzniesiono w 1881 r., został on jednak zniszczony w 1944
r. W kolejnych latach funkcję kaplicy pełnił barak. Obecną, jedno-
nawową świątynię wzniesiono w 1984 r., w stylu współczesnym,
z wysoką dzwonnica w kształcie krzyża. Przy kościele mieści się
Grota Najświętszej Maryi Panny oraz Droga Krzyżowa w formie
parku.

Rezerwat „Dzierżeńska Kępa”

Rezerwat o charakterze faunistycznym, utworzony w 1991 r.
w pobliżu Dzierżenina, w otulinie Nadbużańskiego Parku Krajo-
brazowego. Obejmuje teren wyspy położonej w szerokim nurcie
Narwi, którą zamieszkują liczne gatunki ptaków wodnych, m.in.
łabędzia niemego, brodźca piskliwego, krwawodzioba, kilku ga-
tunków kaczek, mewy śmieszki i rybitwy zwyczajnej, której kolonie
spotykane w rezerwacie zaliczane są do jednych z najliczniejszych
w Polsce. Celem ochrony jest zachowanie miejsc lęgowych ptaków.

Jezioro Zegrzyńskie pod Dzierżeninem

Niewiele osób sobie zdaje sprawę, że na terenie gminy Pokrzywni-
ca mamy do czynienia z Jeziorem Zegrzyńskim - sztucznym akwe-
nem powstałym w wyniku budowy tamy w Dębem. Szerokość je-
ziora koło Dzierżenina przekracza pięćset metrów, mnóstwo tam
wysepek, odnóg i starorzeczy.

Kapliczka Niestępowo

Kościół w Dzierżeninie

Parafia w Dzierżeninie powstała najprawdopodobniej już w XIII w. Według danych z 1609 r. istniejący wówczas drewniany kościół został konsekrowany w 1464 r. W 1715 r. powstał nowy, również drewniany, kościół, rozbudowany w 1872 r. W 1927 r. budynek przeniesiono do parafii Porządzie. Obecny murowany kościół w stylu gotyckim powstał ok. 1910 r. Jego konsekracja odbyła się w 1925 r. Wewnątrz kościoła warto zwrócić uwagę na ciekawy, drewniany ołtarz główny i powstałe współcześnie witraże.

Jedna z ładniejszych, zabytkowych kapliczek na terenie powiatu pułtuskiego znajduje się w Niestępowie. W kapliczce obraz Matki Boskiej.

WYDAWNICTWO
Aleksander

ISBN 978-83-64273-76-6

9 788364 273766 >